

ABONAMENTUL
 Pe un an . 24 Cor.
 Pe jum. an . 12 "
 Pe 1 lună . 3 "
 Nrul de Duminică
 Pe un an 4 Cor. — Pen-
 tra România și America
 10 Cor.
 Nrul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe
 un an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
 și ADMINISTRATIA
 Deak Ferenc-utca 20.
 —
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Manuscripte nu se îna-
 poiază.
 Telefon pentru oraș și
 comitat 502.

Tragedia kossuthismului.

Cu fruntea încinsă cu un cerc de lumină orbitoare, în hlamidă de purpură și de aur, ca o arătare din basme, nesfârșit de frumoasă și de ispititoare, așa s'a ivit fantaziei poporului unguresc idealul neatârării depline a țării sale. Ademenit de acest vis frumos peste fire, el gusta dulcele și tainicele îmbătări ale visărilor sale de mărire și de strălucire națională.

Un mare seducător și ipnotizator al mulțimilor, un mare meșter al cuvântului, Ludovic Kossuth, este părintele acestui ideal. Ca puterica unei sugestii irezistibile el a pus stăpânire deplină pe gândul, pe mintea și pe sufletul acestui popor, extaziându-l până la paroxism în însuflețirea lui pentru idealul kossuthismului.

Cu buzele arse de sete, poporul unguresc a urmat pe protocal său prin marea roșie de sânge a revoluției și prin pustiul deșert al așteptărilor lungi și zadarnice. Și pe când alții se opreau la câte un popas, la câte o oază de verdeață și odihnă sau încingeau în jurul vițelului de aur hora de veselie desfrânată și de lepădare de credință, ceata celor setoși urma înainte drumul către țara cea frumoasă și plină de dulceața libertății și a stăpânirii naționale, în țara făgăduinții de unde plecaseră strămoșii.

Și nu era mică ceata aceasta. Se poate spune fără exagerare că în fond fiecare ungur adevărat a fost totdeauna mult-puțin kossuthist. În fundul sufletului său, într'un

ascuns colț al gândurilor sale, fiecare ungur a mângăiat același vis de mărire și slavă națională. Și dacă unii l-au rostit cu glasul tare, ceilalți luptau o luptă îndoită, împotriva kossuthismului altora și împotriva kossuthismului lor propriu.

Nici odată poate un popor nu a crezut atât de mult, cu atâta nestrămutare fanatică în venirea unui ideal și poate nici un popor nu a vărsat atâta sânge, nu a suferit, visat și jertfit atâta pentru un ideal ca poporul unguresc.

Ca potrivnici leali nu putem să privim decât cu respect lupta aceasta.

Când un popor întreg își pune tot sufletul, tot gândul și toate puterile sale pentru un ideal, el este de admirat, oricare ar fi idealul pentru care se zbuțuie.

Dar lupta poporului unguresc azi nu mai stoarce admirație ci milă adâncă. Dacă este adevărat, că nici odată un popor n'a crezut mai mult și mai nestrămutat într'un ideal, este de asemenea adevărat, că nici odată un popor n'a fost înșelat mai amar și mai dureros în cele mai sfinte ale sale nădejdi și în cele mai trainice și mai scumpe dorinți. Dacă trecerea poporului evreiesc prin pustietate este o epopeie cu sfârșitul de izbândă, povestea kossuthismului este cea mai dureroasă tragedie ce s'a văzut vre-odată. Căci lungă călătorie prin deșerturi nu a găsit capăt în țara făgăduinții. Ori unde rătăcește ochiul călătorilor în depărtări, în zarea fără fund, tot alte și alte pustiuri sterpe și fără de hotară se deschid privirii lor fără de nădejde.

Cu cât poporul unguresc crede că se apropie mai mult de ținta doririlor sale, cu atât mai mult ea se afundă în zăre, se sterge și se destramă ca sprintara *Fata Morgana* a Saharei.

Tot mai mult se învederează minților celor mai luminate ale poporului unguresc, că neatârarea Ungariei este un ideal ce nu se înfăptuește, un vis fără ființă. Rezistența dinastiei rămâne tot aceeași: liniștită dar neînfrântă.

Prin arme și sânge? Două regimente de artilerie azi (în pe loc un popor de milioane).

Prin mijloacele pașnice ale vieții constituționale? S'a părut că ele vor aduce realizarea visurilor ungurești. Dar astăzi cei mai luminați văd și prevăd cum și aceasta ultimă armă scapă din mâinile poporului unguresc. Două primejdii mari cresc fără încetare împotriva stăpânirii ungurești în parlament: neamurile neungurești și ceata *ungurească* a celor setoși și infometati nu de gloriile naționale, ci de pâinea cea de toate zilele.

Străinătatea? Este destul să rostim câteva nume ca Björnstorn, Delbrück, Laeger pentru a înlătura și această ultimă nădejde.

Dar cea mai dureroasă desamăgire a avut-o poporul unguresc nu prin împrejurările în afară de voința sa ci prin el însuș. Căci mai dureroasă decât împotrivirea împrejurărilor este desigur rușinoasa lăpădare de principii a oamenilor săi de încredere. Oare să poate închipui ceva mai tragic pentru

FOIȚA ORIGINALĂ A „TRIBUNEI“.

„Convorbiri de Luni“.

— Podul cu Flori. —

Zănoaga e un munte frumos ridicat ca un turn de castel din nahlapii Ialomiței. În vremea de micuni a basmelor, un paloș năsdrașan i-a retezat capul, rostogolindu-l în prăpăstii. Și acolo pe tăietura de lumină a muntelui îngrădit cu turnulețe de stânci, au nins într'o noapte din albastrul cerului flori de »nu mă uită«. O zină zburând peste vărfuri, a presărat românițe și roze de mătăasă; iar din făța muntelui a curs apă limpede și s'a întins pe »Podul de flori« o față de lac adâncă până în brâu și lucitoare ca oțelul unui paloș.

Un cerb frumos zărindu-l de departe tocmai de pe »Piatra Craiului« și-a făcut sălaș de dragoste între brazii de acolo și noaptea își plimba căprioara pe marginea de foc a iazului.

Făt frumos când sui Zănoaga și dete peste »Podul cu Flori« stătu înmărmurit și se bucură mult că a găsit mândru colț de rai pentru Cosânzeana din povești, căci altminteri ar fi dus-o într'o grădină romană cântată de Virgil.

Îi dură acolo o căsuță de flori și ea trăi cu căprițele Padinei în vremea de aur a basmelor.

Noaptea, miei cu lâna de mătăasă, veniau să pască florile poenei, păsări de briliant cântau în codri, apele sticleau în lună și Cosânzeana visă pe malul iazului, spuzit de resfrângerea stelilor, cu brațul după gâtul unei căprioare.

Făt-Frumos îi lăsase de pază un buzdușan vrăjtit.

Păstorii povestesc că și astăzi, în nopțile de dragoste, Cosânzeana se mai plimbă încă pe »Podul cu Flori« în poiana de pietri scumpe, cu brațul după gâtul căprioarei.

Luceafărul se uită la ea și visează.

Un păstor năzuind s'o vadă de aproape și să-i caoă în genunchi, alunecă pe o stâncă și prăbușindu-se în prăpastie, putrezii acolo mâncat de furnici.

De atunci păstorilor li-i teamă să colinde noaptea pe »Podul cu Flori«.

Nu e farmec, nu e minune care să întrecă mândra podoabă a acestei grădini cerești, de unde privirea se lasă fermecată peste codri cu poene de vis, peste castelele de stânci ale »Bucegilor« și departe peste turlele de foc ale »Pietrelor lui Crai«.

Aici e grădina cântărilor de aur.

Odimioară, în vremea năvălii barbare, tătarii fugăriră niște domnițe române, cari nebune de groază, goniră la munte pe cai vînțeși în gătești de mireasă cu conduri de flori în piciorușe. După multă goană pe adâncătura Ialomiței pripite, ajunseră în cheia Zănoagei, o suiră ca vai de ele în »Podul cu Flori« și de obosite ce erau, adormiră acolo pe albăstrelele din jurul lacului. Tătarii le deteră de urmă. Domnițele speriate se urcară pe turnulețele de stânci ale »Podului« și de acolo se aruncară în prăpastie, unde muriră cu toate.

Cică domnițele ies pe stânci și astăzi, la se-cera de aur a lunei și plângând așteaptă să so-sească de departe pe cai ca spuma, cu aur pe frâne, crai cu traie de lumină, cari să le ia de a-

colo și să le ducă în palatele lor unde să se cul-nune cu ele.

Lumină cerească.

»Podul cu Flori« răstrânge cerul în seninul lacului.

Soarele e la nămiezi, un soare cald ca în gră-dinile cerești din miazăzi. Vântul doarme în ha-macuri de zare prinse de crengi. Stâncile dogo-resc. Văzduhul tremură încins peste stepeni de codri. E o zi de foc. Turmele albesc în lumina de aur a poenilor ca în tablourile lui Origorescu.

O păstorită desculță cu coadele pe spate, și-a lăsat oițele de vale și-a venit la iaz.

Își desface cingătoarea, lasă jos cretința cu flori și rămâne goală.

Leda.

O Veneră virgină ieșită par'că de sub dalia unui maistru divin pentru a împodobi o grădină superbă.

Îi e cald.

Își desface coadele și părul i-se respiră pe umeri.

Se întinde.

O lene dulce e în toate.

În văzduh plutesc miresme.

Acum își frânge trupul îndoindu-se din mijloc.

Un mușețel obraznic îi sărută piciorul. Fata-i smulge de năcaș și-l prinde în păr.

Apoi, s'apropie de lac și se uită în lumina apei. Îi pare că-i frumoasă. O zăna la scaldat. Siă pe mal și râde.

O pasăre stropită cu foc pe pene, flueră într'o tufă. Par'că ar vesti plecarea corăbiei de flori a

un popor decât soarta de a sprijini o opoziție timp de 40 de ani, de-a alege o majoritate cu o expansiune de însuflețire și de așteptări de bine, cum nu s'a văzut nici odată, și de-a vedea cum aceiași majoritate susține și întărește tot ce a combătut cu înverșunare, proptește tot ce a voit să dărime!

Partidul liberal n'a îndrăznit să voteze pe 10 ani compromisul care să prelungea tot pe câte o jumătate de an sau un an, iar kossuthiștii, vajnicii lui potrivnici, îl fac numai decât pe 10 ani. Partidul liberal n'a îndrăznit să se atingă de cvotă, iar kossuthiștii o ridică cu 2 sau mai bine cu 8 la sută, cum a arătat domnul deputat Vlad.

Și toate aceste călcări ale idealului kossuthist să fac supt egida numelui celui mai mare kossuthist, al însuși numelui de Kossuth. Nici cei mai mari dușmani ai poporului unguresc nu ar fi putut să aducă acestui sfânt al religiei kossuthiste o pângărire mai mare decât asta.

Și priviți partidul kossuthist!

Câtă depărtare dela kossuthiștii de odinioară până la cei de azi. Ce prăpastie între acele »sfinte firi vizionare« ale trecutului, Kossuth, Petőfi, Klapka, Mocsáry și Irányi și între nivelul moral și intelectual al celor mai vajnici kossuthiști de azi dela Holló, Batthyány, Ugron până la un Lengyel și Nagy György. Niște analfabeți lipsiți de cea mai elementară cultură, zurbagii parlamentari sau oameni compromiși moralicește sau intelectualicește, fără cea mai mică scântie din marea văpaie sfântă a dragostei de neam, din lumina orbitoare a minții înaintașilor.

Acesta-i ultimul act al celei mai mărețe lupte pentru un ideal ce a purtat vreodată. Dar nu e o tragedie care ca altele să lase un sentiment de înălțare sufletească pentru sfârșitul tragic dar demn al eroului, ci un sentiment de milă se împrăstie în jurul catafalcului ideii kossuthiste la care stă

mută, îndurerată și desamăgită o națiune întreagă, națiunea ungurească.

O înviere? Ea e cu neputință. Căci zorii altor lupte și altor zbuciumări se ivesc tot mai aproape!

»Frankfurter Zeitung« dela 3 Dec. aduce la loc de frunte un articol despre proiectele guvernului român în chestia țărănească, care se ocupă mai pe larg și în mod temeinic de situația României și de mijloacele de sanare. Articolul e scris cu o obiectivitate strictă și cu o pătrundere tot așa de mare pe cât de adevărate sunt soluțiile la cari ajunge: *România trebuie să-și aibă toată atențiunea îndreptată asupra țărânilor pe care să o ridice, neținând cont de strigătele marilor proprietari.*

»Agitația panslavistă«. Ziarele ungurești sunt iarăși pline de știri alarmante, despre o nouă mișcare panslavistă. »Neues Pester Journal« dă amănunte, firește, »din sorginte foarte bine informată« despre planurile panslaviste. Croații, mai ales slovacii și sârbii din Ungaria sunt implicați în mișcare și vor lua parte la congresul panslavist din Petersburg. Agitația, sprijinită cu bogate mijloace, se îndreaptă împotriva monarhiei întregi, dar mai ales împotriva integrității teritoriale a Ungariei.

Iară noi? Cum de am rămas noi neatinși de acuzele asemănătoare?

Vezi, dle Babeș, ce ni ai făcut cu »acțiunea«, dăle? Ni-ai compromis bunul și vechiul nostru prestigiu de »conspiratori dacoromâni!«

Iezuitul. »Der Reichsbote« din Berlin (5 Dec.) vorbind de răspunsul echivoc pe care l-a dat în cameră ministrul Apponyi cu privire la favorizarea profesorilor catolici, zice: »Contele Apponyi se dă de democrat, în realitate el e însă un ucenic de al iezuiților și stă foarte aproape de cercurile catolicilor.

»Apostafii« (»A hitehagyoltak«) este titlul unei broșuri publicate de fostul deputat kossuthist Csávolszky Lajos. Autorul acuză partidul kossuthist de tradarea și lăpădarea principiilor sfinte ale kossuthismului. »Ați ademenit națiunea într'o

cursă și ați tradat cele mai sfinte drepturi ale țării!« strigă patetic dl Csávolszky la sfârșitul broșurei.

»Da, în cursă, iar eu stau afară și n'am parte de nada pe care o morfoliți!« complectăm noi fraza lui Csávolszky.

»Andrássy împăciind naționalitățile«. »Gross-Oesterreich« scrie despre »impăcare« o desmințire în care spune următoarele: »Domnii Andrássy și Apponyi uită că pentru împăcare se mai cere un lucru: tocmai naționalitățile. Acestea însă cunosc prea bine de 40 de ani cari sunt aceste »soluțiuni« și nu le doresc de loc. Impăciuirea ungurească se razimă totdeauna pe principiul: »Nesze semmi fogd meg jól«. (Ține o nimica și prinde o să n'o pierzi). Ei nu sunt capabili de altă politică și pentru aceea vorbăriile despre împăcare nu s decăt niște gogomării cu coarne.

»Ajutor din străinătate«. Dl Albert Ferencz scrie în ultimul număr al revistei »Courier Européen« în legătură cu măcelul dela Cernova următoarele: »Acei puțini maghiari cari încă cu câțiva ani în urmă, firește fără de a ne da pradă unei iluzii deșerte, nădădușem o întoarcere la politica (favorabilă nemaghiarilor) a unui Széchenyi și Eötvös, noi nu mai așteptăm decât dela străinătate, dela opinia publică luminată a Europei o faptă care ar putea produce o nouă orientare în politica țării noastre subjugate de feudali.

Björnson împotriva șoviniștilor.

Björnson publică în revista müncheneză »März« (l. 23 1 Decembrie) următorul articol:

»Ce au să sufere slovacii.

Onorată redacțiune, Eram gata să vă trimit un articol nou când am primit epistola alăturată. Are un efect mai mare decât orice aș fi în stare să scriu eu; din cauza aceasta are întâietatea. Mai apoi voi lua eu cuvântul. Devotat:

Björnstjerne Björnson.

»Mult stim. dle și maestre,

Merge vestea prin gazetele noastre, că vreo câteva sute de studenți filozofi unguri v'ar fi trimis un memorandum sau că-l vor trimite și că voiesc să-și exprime durerea într'însul, că porniți lupta împotriva unei națiuni mici dar pline

îndrăgostiților lui Watteau, îmbarcați pentru Cytera divină.

Sfioasă ca o nimfă, Leda frumoasă într' n iaz și s'acoperă cu apa.

Dulce minune!

Albăstrelele de pe mal se nălță s'o privească. Acum se joacă.

Cerne apa printre degete și se lasă afund.

Ce frumoasă e tinerețea!

Se ridică până 'n brâu și lovește palma peste netezișul apei, apoi sare și 'nspumează lacul.

Păsărica sălbatică flueră într'un tufiș cu roze de Alpi.

Fata îi face cu degetul și râde.

Un lăstun a săgetat de-asupra lacului, luând apșoară în plisc. Ea asvârle cu stropi de lumină și cântă:

— »Draga mea, sufletul meu,
»Ține tu inelul meu,
»Pune-l în degetul tău.
»Când inelu-a rugini
»Să știi dragă, c'oiu muri!

— »De mă lași plângând acasă,
»Na-ți năframa de mătăasă,
»Pe margini cu aur trasă.
»Aurul când s'a topi
»Să și mândre c'oiu muri.

A obosit.

Stă jos și își joacă sânul cu dunga moale a apei.

Își înfundă capul înăuntru ca o lebdă vrăjită și când se scutură în soare, boabe de mărghăritar îi pică din păr.

Se joacă mititica. Ce să facă? E singură și îi cald ca în Cytera cu trandafiri, unde-a răsărit din spume Venera divină.

Funigel albaștri scămoșiți din mătasa cerului, zboară înnecați în lumină de aur. O libelulă călătoare face cercuri amețind o albăstrică de pe mal. Gângania obosită, stă din sbor pe-un fir de romăniță.

Fata o vede, iese din lac, s'apropie de ea și-o prinde.

Psichea jucându se cu fiuturele!

Libelula sbârâie.

Nimfa întinde degetele sfioasă și i dă drumul.

Tot așa, când ne ați prins inima, și ea tremură de dragoste ca aripioara sunătoare, voi vă sfiiți și-i dați drumul să zboare.

— »Mai stai cu noi, îi zic albăstrelele de pe mal, culcă-ți trupșorul gol în brațele noastre și visează. Nu simți ce dulce mirosim?«

Și fata se culcă pe flori, în marginea iazului, strivindu-le cu piciorușele, cu pânțelele mic, cu săniile rotunzi, cu brațele albe.

Stă culcată, așa a dor. Pe spate îi curge lumină de păr.

Un greer cântă pe-un fir de larbă, vechi cântări de dragoste. E un lăutar vestit. Străbunii lui au cântat într'un palat de trandafir la nunta lui Mugur împărat.

Ea-l ascultă...

Departa în poenile de lumină ale Padinei, albesc pânze de oi.

Fata se uită într'acolo... apoi, întinde mâna în laz și se joacă cu apa.

Visează.

În poiană e cald... De-ar fi naramzi aici, ar înflori.

În văzduh plutesc miresme.

Pătorița moleșită își culcă capul în flori, s'acoperă de soare cu brațul și molfăind o romăniță adoarme ca în povești.

Așa doarme Venus pe pânza lui Cabanel.

Un corp de spumă pe malul unui lac.

Și e liniște și farmec ca într'o idilă antică.

Florile tac, d'abia respiră. Soarele se uită la ea și-o încălzește. Lacul ar vrea s'o prindă iar în brațe.

— »Cine-o fi?« se întrebă ulmiți brazilii.

O albină care a văzut-o cu furca de aur pe o stâncă, le spune că i o zână.

— »Nu-i o zână, șoptește o păsărică care o cunoaște din vara trecută, e o păstoriță. Am văzut-o cu mieluleși pe Padina, torcând din caer și cântându-le ca o muză. O cunosc bine, e o păstoriță.

— »E o păstoriță! îngână brazilii încet.

— »Ea trebuie să fie minunea aceea, după care piângea odată aici, un ciobănaș frumos, — grăi un brad mai bătrân. Cum o mângăia în cântec, Cum o chiemă cu lacrimi, cum întindea mâinile a dor fără de țarm.

— »Ea e, ea e, își șoptesc toți brazilii, ea e.

O ferigă geloasă, se înalță din rășputeri s'o vază mai bine.

— »Cât e de frumoasă!« suspină din afund de inimă, niște fire îndrăgostite de cimbru sălbatic.

Dar... un vuet neașteptat le curmă graiul. Brazilii tresar. Codrul se umple de sgomot.

— Scoală, scoală!... strigă îngrozite albăstrelele de pe mal.

de calități de dezvoltare remarcabilă, bazat fiind pe niște informațiuni răuticioase și unilaterale, după zisa lor, și numai pentru că națiunea aceasta vrea să facă o deosebire între poporul maghiar istoric și între naționalitățile necultivate emigrate în țară!

»Dacă am expus corect cuprinsul acestui memorandum, atunci aceste sute de filozofi unguri Vă dau în mână cel mai bun prilej de motivare a acuzelor DVoastră: căci dacă sunt ungurii o națiune mică, capabilă de dezvoltare, atunci și celelalte naționalități ale Ungariei au aceleași drepturi la aceasta și voiesc să se desvolte și să existe omeneste întocmai ca și ea.

»Faptul, că ungurii deosebesc atât de lămurit între o națiune istorică și între »naționalitățile necultivate, cari au emigrat în țară!« e ironia cea mai mare, căci ungurii sunt aceia, cari răpesc în modul cel mai brutal nemaghiarilor toate instituțiile culturale și cari cutează după aceea să vorbească despre necultura nemaghiarilor!

»Intre cei 800 de filozofi unguri, cari se adresează DVoastră se află de sigur câteva duzine de istorici, cari vor ști prea bine, că slavii și românii au fost bătănași și au înflorit în Ungaria cu secole înainte de așa numita ocupare ungurească.

»Acesta e tocmai spiritul acestor domni: să sucească istoria și să aștearnă lumea cu toată puterea imperialismului unguresc.

»A te lăuda cu cultura proprie și a subjugă cultura altor popoare, — lucrul acesta poate fi numai morală mongolică.

»Șoviniștii unguri vreau să arete lumii nedreptatea DVoastră, maiestru, prin memorandumul și prin protestele lor, acesta e planul cruciadei contra DVoastră.

»Dacă de fapt, are elevii iesuiților, dl conte Apponyi și sistemul reprezentat prin el o conștiință atât de curată, dupăcum o susține, să convoace o comisie europeană imparțială, care să hotărască asupra întrebării dacă sunt opriți maghiarii. E doar commis voyageur-ul la congresele de pace!

»Comisiei acesteia instituite să aștearnă, el și tovarășii săi de principii, pe de o parte, și slovacii cu celelalte naționalități nemaghiare, pe de altă parte, materialul necesar, actele proceselor politice, fie chiar și numai dintr'un singur an, traduceri literale, chiar și numai din legile anilor ultimi: legea despre maghiarizarea numelor de localități în Ungaria, despre servitorime, despre noua școală populară, despre pragmaticele căilor ferate, legea constatatoare dintr'un singur paragraf referitoare la maghiarizarea liniei ferate din Croația și Slavonia, care a călcat în modul cel mai crass legea existentă între Croația-Slavonia și regatul ungar.

— Fugi domniță, țipă mușetelul galben de spaimă.

O lăcustă în haine de mătăasă verde, care se întoarce dela nunta unei furnici bogate, îi bâzăie din cimpoiul la ureche, iar greerul se umflă în trîmbiță ca s'o deștepte.

Albina a venit s'o apere cu acul și stă la pîndă pe-o roză de alpi.

Musetelul de spaimă a leșinat în brațele unei ferigi.

Brazii au învinățit.

Larma e aproape. O creangă se rupe sgomotos. Fata speriată tresare și sărind în iaz s'acoperă cu apa. Ca o căprioară se uită sfios holbând ochii la brazii din codru.

E goală și se teme.

S'a roșit ca fraga.

În codru sunt sburători cu plete negre, cu ochi de foc, cu fluer descântat în brâu și îi-i frică când ești frumoasă, când ai optsprezece ani și ai crescut sălbatică în poenile cerești ale munților.

Vreascurile trăsesc.

Tremură.

Militica se ghemuiește de rușine.

S'ar ascunde până în creștet, dar nu poate.

Deodată însă brațele încrucișate îi cad de pe săni și aruncându-și pe umeri părul de lumină lese din iaz.

Poiana se umple de vis.

Sălbatica fată stă goală pe mal și râde.

Dintre brazi, un cerb bătrân se uită uimit la ea.

Sinaia.

Gh. D. Mugur.

»Domnii Aponyi și conșoții să pună la dispoziția comisiei și protocoalele parlamentare referitoare la legile acestea, ca să se convingă judecătoria europeană, cum s'au dus în îndeplinire legile în țara »constituției milenare«.

»Să se arate statistica, nu-i vorbă, falsificată, a numerotației poporului, apoi statistica școalelor maghiare și nemaghiare, datele despre dăjdiile marilor și micilor proprietari, legea electorală cu privilegiile și cu apucăturile ei.

»Să se citeze martori, cari să povestească cum se petrec alegerile în Ungaria.

Pe scurt, să se desfășoare în fața Europei și chiar a Americii întregul tablou al ajutorului dat culturii maghiare!

Și contele Apponyi să primească cu capul ridicat judecata comisiei!

Nu trebuie să se teamă, că osânda va aduce o pedeapsă în urma sa, pentru el și pentru societatea sa, căci comisia aceasta judecătoarească nu va avea nici o executivă. Hotărîrea aceasta va declara numai vinovat pe cineva și nu va pedepsi!

Dar judecata aceasta va apăsa poporului unguresc; semnul lui Cain pe fruntea înfrînată și va trîmbița în lumea întreagă o admoniere aspră pentru toți opresorii și un imn de pace pentru toți asupriții!

»Vrea să încerce dl conte danțul acesta? (Citat german nota trad.)

»Nu stau nici un moment la îndoială, că va refuza ca cea mare mulțămîntă, dar nu cu capul ridicat, ci plecat rușinat în jos!

»Eu, personal, vreau să aștern înaintea ochilor Dv. puțin material, dintr'un singur an, al justiției ungurești, anume din August (sfârșitul lunii) 1906 până la sfârșitul lunii August 1907. Item!»

Urmează o serie nesfârșită de procese slovacilor, intentate preoților, deputaților și poporului de rând slovacesc. Osânde sunt ilustrate cu exemple, cu motivări, ca să poată fi înțelese mai bine. Apoi urmează:

»Tot astfel purcede justiția ungurescă nu numai pe la judecătoria, dar chiar și pe la autoritățile politice și pe la consistoarele catolice și protestante, împotriva românilor, a sârbilor și a germanilor, cum gratia în infinitum«.

»Ca motiv de acuză figurează aproape la toate aceste procese ațâțarea împotriva națiunii ungurești.

»2 mil. și 1/2 până la 3 mil. de slovaci, după numerotarea oficială numai 2 mil., arată o sumă atât de mare de trădători de patrie; dar nobilul conte Apponyi nu mi va putea numi nici un singur caz, unde a fost în procesat, să nu zicem osândit, vre unul din cei 8 mil. de unguri, pe cari îi arată suma oficială, pentru agitație împotriva națiunii slovace.

»De sigur e de vină la asta firea de porumbel a ungurului.

»Dar acum să trecem la libertatea întrunirilor! Autorul vorbește despre întrunirile oprite, despre goana împotriva învățătorilor naționaliști și termină:

»Am observat, maiestru, în scrisoarea primă adresată Dv., că s'ar putea scrie foliante întregi referitoare la barbaria ungurescă; și chiar escerptele acestea puțin ajung un manuscris considerabil. Primiți, etc«.

(Subscris »N. X.« în urma principiului »non quis, sed quid«.)

Răspunsul Senatului României la Mesaj.

Sâmbătă s'a distribuit la senat proiectul de răspuns la Mesagiul Tronului.

Iată-l:

Sire,

Mare și adâncă a fost bucuria maturului corp, că însăși Maj. Voastră a venit să deschidă prima sesiune ordinară a noii legisturi, chemându-ne la lucru cu acea neînfrînată putere de îndemn, ce de atâtea ori ne-a îndrumat pe calea datoriei.

Senatul a găsit, în aceasta, o nouă încurajare pentru a lucra, cu toată încordarea i patriotică, la rezolvirea chestiunilor fundamentale ce se vor supune cercetării sale.

Înaltei pilde de muncă, prevedere și largă judecată, ce ne vine și de astădată din partea coroanei, maturul corp va căuta să răspundă în momentele de față, cu întreaga pătrundere a datoriei sale.

Sire,

Senatul, conștient de adevăratele interese ale națiunii, își dă seama în mod limpede de neapărată nevoie ca legăturile dintre diferitele părți ale țării să fie cât mai strânse.

El este mai cu seamă în măsură să înțeleagă că, între proprietatea mare și țărâtime, trebuie să domnească cea mai desăvârșită încredere mutuală, căci pe buna înțelegere dintre acești însemnați factori ai producției se razimă, mai ales, mersul dezvoltării noastre economice de stat.

Socotim dar, ca o supremă datorie, ca în opera mare de reforme ce este de îndeplinit pe baza manifestului din 12 Martie, dat de guvern în numele Maj. Voastre, senatul să-și dea toată conlucrarea sa sinceră și luminată pentru tainica coordonare a energiilor naționale și pentru îndrumarea lor spre o rodnică și binefăcătoare activitate.

Senatul va da sprijinul său cel mai călduros și hotărît întregii opere de reforme ale guvernului, menite a ridică traiul țărâtimei, prin învoielii agricole drepte, credit lesnicios, o administrație bună, o justiție adevărată și un învățământ mai apropiat nevoilor ei, și între cari în primul rând vor fi proiectele de legi ale învoielilor agricole și Cassei rurale.

Sire,

Cu deosebită mulțumire, senatul a luat la cunoștință de starea atât de satisfăcătoare a relațiilor exterioare ale Regatului.

Vizitele ce a primit și întrevederile ce a avut Maj. Voastră în anul asta, sunt tot atâtea dovezi îmbucurătoare că statornicia politică de pace și lealitate a Regatului, e recunoscută și apreciată pretutindeni, ceea ce ne-a asigurat un loc de onoare în statul statelor civilizate.

Îndeosebi ne-a bucurat cordialitatea raporturilor cu toate statele vecine și apropiate care s'a tradus prin convențiuni cărora maturul corp nu va întârzia să le dea toată aprobarea sa.

Această bună stare a relațiilor din afară, precum și rezultatele satisfăcătoare ale celei de a doua conferință de pace dela Haga, ne sunt cu atât mai prețioase cu cât ele ne îngăduie să ne îndreptăm toată luarea aminte asupra însemnatelor probleme interioare, a căror fericită deslegare trebuie să fie preocuparea noastră de competență.

Sire,

Înțeleapta și prevăzătoarea conducerea a finanțelor țării, față mai ales de criza economică și monetară de cari sunt bătute în timpul din urmă toate țările, este cu desăvârșire în gândul maturului corp, care știe să prețuiască cu atât mai mult socotința și cumpătarea în administrarea banului public, cu cât își dă seama de sporul firesc al bugetului cheltuielilor, necesitate de reforme ce trebuie să fie aduse la îndeplinire.

Socotirea, pentru perceperea impozitului funciar, a venitului proprietăților mari, desființarea ca prea apăsătoare a taxei Statului pe decaltru de vin și a taxei pentru asigurarea sătenilor în potruva secetei, sunt măsuri drepte și binefăcătoare, cari constituiesc în același timp începutul de executare al manifestului din 12 Martie.

Senatul, în dreapta sa îngrijire pentru toate interesele legitime, nu va lipsi să dea sprijinul său Guvernului, întru ușurarea daunelor suferite de agricultori în turburările de astă primăvară.

Mai ales însă Senatul, care pururea a urmărit o cât mai adâncă pătrundere în popor a sentimentelor de credință, muncă și ordine, va încuviința toate măsurile menite a întări în el spiritul datoriiilor morale și religioase.

Sire,

Senatului îi este în deosebi scump de a auzi prin graiul Majestății Voastre, judecătorul cel mai drept, sever și luminat al lucrurilor ostășești, că puterea noastră militară, prin care vedem asigurată pașnica dezvoltare a iubitei noastre Patrii, merge tot înainte, în mod satisfăcător.

Scumpa noastră oștire a dat, în împrejurările cele mai grele, deplină dovadă a simțului de datorie de care e însușită, pentru că națiunea recunoscătoare să nu cruțe nici un sacrificiu spre a-i îmbunătăți organizarea. Senatul nu cunoaște o mai înaltă și nobilă datorie, decât aceea de a îndeplini la timp și cu prețul celor mai mari jertfe, nevoile apărării naționale.

Tot astfel ne-a umplut sufletul de o adâncă bucurie patriotică și progresul însemnat realizat de marina noastră militară, prin organizarea flotilei dunărene, a cărei inaugurare s'a făcut în prezența însuflețitoare a Majestății Voastre.

Sire,

Pe cât de grele sunt împrejurările prin cari țara trece, pe atât de măreață este opera de consolidare la care Senatul este chemat a conlucra.

În această frumoasă activitate pentru binele obștesc, Senatul va fi, mai mult decât ori când, pătruns de datoria sfântă ce are de îndeplinit. El are credința că patriotismul luminat al tuturor și voința tare de a face binele, vor contribui la lățirea spiritului de concordie, atât de dorită pentru o lucrare rodnică, menită să asigure liniștea și temeinica propășire a scumpei noastre Patrii.

Să trăiești, Sire!

Să trăiască Majestatea Sa Regina!

Să trăiască Altețele Lor Regale Principii Moștenitori cu Augusta Lor Familie.

Raportor, Al. C. Constantinescu.

Lupta dela comitat.

Admirabila purtare a românilor. — Solidaritate perfectă.

Duminecă seara fruntașii români, membrii ai congregației comitatului Aradului s'au întrunit la Vas pentru a decide purtarea și lupta de urmat Luni. După ce mai mulți inși au vorbit despre rezultatul puțin favorabil al alegerilor din urmă, s'a constatat însă și adevărul, că deși în multe părți candidații români, totuși în raport cu trecutul n'a scăzut numărul membrilor români, ci a crescut, adevărat: nu mai cu trei.

Dezastrele petrecute n'au deprimat însă pe nimeni, ci dintr-o dată: domnește o excelentă dispoziție de a ne pune pe lucru, ca astfel în viitor, prin bună organizare, frăție și solidaritate să reparăm rușinea din trecut.

S'au reînnoit semnele de încredere și devotament pentru fruntașul M. Veliciu, vechiu luptător și unanim s'a decis ca la alegeri să procedem *solidari!*

Pentru ca domnia dela comitat să nu mai poată să-și facă ale lor planuri cunoscându-le pe ale noastre, iarăș unanim s'a ales o comisie de trei, cu depline puteri cari Luni dimineața, după ce va fi cunoscut hotărârea fișpănească, să facă ea candidările și toți să votăm după cum se va da cuvântul de ordin!

Așa s'a și procedat azi.

Fișpanul a deschis adunarea la orele 9^{1/4}. Numeste din parte-i și congregația alege comisia de candidare. Român nu s'a propus.

După orele 10 se redeschide ședința.

Se candidează și se proclamă aleși unanim: vicișpan Dálnoky, protonotar Schill, fisc dr. Keresztes, președinte al sedriei orfanale Nachtnebel, — iar fibrae Boros la Arad, Schenk la Pecica, Csukay la Chișineu, Faragó la Șiria, Borsos la B. Ineu, Bolyos la Șebiş, Nicolae Mladin la Aletea, Salacz la Radna și Lovich la Halmagiu.

Pentru postul dela Târnova au recurs Édes Elemér, Hantho, dr. Novac și T. Vuculescu. Comisia i-a candidat pe toți.

În numele românilor Russu-Șirianu cere votare nominală, care abia târziu se începe, deoarece e un sgomot asurzitor.

Toți strigă numele candidaților favoriți.

Votarea se dispune la două comisii.

Românilor li-se dă cuvântul de ordine: *Toți să voteze pentru dr. Cornel Novac!*

Așa s'a și întâmplat. Dela disciplina de partid n'au făcut abatere decât preotul Iustin Dascal din Micălacă și țărani Ilca Ioan (Almaș), pe care-l ducea un jidov de șubă, Hui Petru și T. Mihuş și apotecarul Roxin (Pecica). Incolo toate voturile românești au mers la un loc, ceace a însuflețit și mulțumit pe toți.

În decursul votării T. Vuculescu și-a retras candidatura: văzuse că nici românii nici ungerii nu-i dau un singur vot.

Rezultatul alegerii a fost:

Dr. C. Novac a întrunit	111	voturi;
Édes Elemér	»	» 144 »
Hantho	»	» 158 »

Acesta din urmă a fost proclamat ales. El fusese susținut de colegii săi funcționari în centru, iar pentru Édes lucrau din răsuputeri deputații kossuthiști Lazar și Mahler György (șvabul din Aletea).

A mai fost să se aleagă un notar în centru. Fiind candidați doi ungeri, românii au plecat, lăsând să se războiască între ele partidele maghiare. Peste tot, între români s'a pornit curentul să nu mai dea votul lor nici unui candidat ungar, fiind dovedit că pentru noi, după ce ei se aleg, sunt d'opotrivă de răi.

Românii au tras de azi încolo brazdă nouă pe terenul luptelor dela comitat.

Românii și maghiarii.

Discursul rostit de Michail Kogălniceanu în ședința adunării deputaților dela 11 Febr. 1886.

(Urmare.)

Ei bine, d'lor, aceasta comparațiune caracteristică care o face Kossuth pentru Austria, nu vedeți că se potrivește și mai bine cu Ungaria? Ceace se face și practică de sus până jos și în fiecare zi în patria maghiarilor de toate partidele, de guvern și opozițiune, dreaptă și stângă, în interesul, realizarea ideii de stat ungar, face a se uita, cum zicea Kossuth, că principiul unității nu poate a-și găsi locul decât numai la o națiune; și ce adesiune poate să existe între maghiari și între români? Astfel s'au uitat toate promisiunile, toate închezeșuirile date; tot astăzi proclamă că nimeni nu poate să fie patriot, să-și iubească țara decât când va simți și vorbi ungereste: nu poate să fie patriot decât lăpădându-se de sângele, de limba, de tradițiunile și aspirațiunile sale naționale! Dar ia să mai ascultăm puțin pe Kossuth! Deși doare să nu vă obosesc este însă de interes național, să arăt încă odată celor cari prigonesc neamul și sângele nostru, și mai ales acelor cari cred pe Kossuth, să le spun ce el gândește, vorbește și scrie dela 1848 și până astăzi despre naționalitățile din Ungaria:

»Eu voi numai să amintesc încă, cumcă toate celelalte limbi cari se vorbesc în țeară au o patrie, în care naționalitatea ce le concerne are o existență națională și politică; așa pentru limba germană este Germania; pentru limba ruteană este Rusia; toate celelalte slave își au țeara lor; limba română are Moldavia și Valahia; limba sârbească are Serbia; limba ungarească însă afară de Ungaria nu are nici o patrie. După cuvintele unui mare poet al nostru, pentru noi ungerii afară de Ungaria, în întinsa lume nu este nici

un loc liber. Aci noi trebuie să trăim, și să murim aci, ori care ar fi soarta noastră.

După ce ați ascultat, d'lor mei, cele zise de Kossuth, cum cred ungerii că pot să ucidă limba română, care are patria sa în România? Cum să ucidă limba sârbească care are patria sa în Serbia? Cum să ucidă limba germană care are domiciliul în marea și puternica Germania? Și cu toate acestea, ei, 6.000.000 de ungeri, au întreprins această luptă eroică contra zece milioane de nemaghiari, luptă nepotrivită și nedreaptă care orice om cu minte nu poate să zică că va putea să izbutească vreodată.

Lupta pentru limbi, d'lor, dureroase efecte a avut asupra românilor de peste Carpați. Până în secolul nostru, limba latină era limba oficială a statului poliglot al Ungariei: asemenea și în Transilvania. Din toți locuitorii acestor țări, românii se acomodau mai bine cu această limbă, rădăcina limbei românești. După 1848 sub regimul absolutismului, limba latină fu înlocuită cu limba de stat prin limba nemțească. Românii fură dar nevoiți a învăța o a două limbă. Pentru aceasta, ei însă erau atrași prin bogăția literaturii, prin științele în cari ei prin mijlocirea limbei germane puteau a se iniția. Limba germană, limbă a unui mare popor era o limbă de înaltă și întinsă civilizațiune. După mai puțin de un quart de secol, iată că românii sunt siliți acuma a înlocui această limbă prin o a treia limbă de stat, limba ungurească.

Astfel aceiași generațiune trebuie, afară de cea maternă, să învețe trei limbi de stat, și cea de pe urmă să fie limba ungurească, aceea despre care însuș Kossuth zice că afară de cuprinsul Ungariei, nu mai are nici loc, nici ființă. A intrat în capul ungerilor ca îndeosebi românii să devină maghiari. Pentru aceasta, un rășbel de moarte s'a declarat limbei, școalelor și culturii românești în general. Românii rezistă și de acolo învinovățire, că românii, mai ales cei din Ardeal, conspiră contra statului ungar, spre a se uni cu România independentă! Și iată daco-românismul inventat! Iată iridentismul român ieșit la iveală!

Et bine, d'lor, ia să vedem ce este acest daco-românism, ce este acest iridentism? Până acum guvernul maghiar nu știu să fie găsit în sarcina românilor altă crimă — dacă crimă este — decât lupta lor pentru a-și păstra limba și naționalitatea.

Dovadă a daco-românismului, a iridentismului român, maghiarii cred a o fi găsit în niște hărți ale Daciei vechi, făcute de repausatul Laurian în care, ca parte a vechii Dacie este pusă și Transilvania.

Apoi, ce putem să facem noi românii când Dumnezeu cel sfânt a făcut ca Transilvania să fie alături cu Moldova și cu Țara Românească, și că toate acestea trei țări formau vechea Dacie. (Aplauze).

Ei bine, putem noi astăzi să venim, și pentru hatărul maghiarilor să lăpădam origina noastră, trecutul nostru, istoria noastră, și pentru bunul plac al șovinismului maghiar, să prefacem geografia și hărțile geografice, și să spunem că dela crearea lumei Transilvania a fost destinată să fie țară Ungurească? (Aplauze).

Atlasul lui Laurian, dela aparițiunea sa și până astăzi, este calul de bătae pe care fiii lui Arpád au încălecat, spre a porni oribila lor campanie întreprinsă pentru stărpirea naționalității române! Nu mă veți crede serios, când vă voi spune că chiar în parlamentul din Budapesta, atunci când a vorbit Babeș spre a apăra naționalitățile de împuțarea de crimă în contra statului ungar, i s'au aruncat ca dovadă sdrobitoare hărțile geografice ale lui Laurian!

Lăsați-mă să vă citez însuș extractul din debaterile camerei ungare.

Ședința din 8 Decembrie 1885.

Deputatul V. Babeș: Onorabilă Casă, deja alaltăieri, mi-am permis a reflecta, cum neîncetat auzim din partea mai tuturor oratorilor maghiari, că bărbații naționalităților nemaghiare răi patrioți sunt, inspirați de sentimente contrarii patriei, dar încă n'am văzut o unică dată dovedindu-se acea-

sta pozitiv. (Strigări din stânga: »Ba da, avem exemplu viu«.)

Babeș continuă: N'am văzut o unică sentință judecătorească, prin care, în mod competente s'ar fi constatat în partea noastră crime în contra patriei. (Strigări sgomotoase din stânga extremă: »Ba sunt. Dar hartele geografice!«)

Babeș: Aud amintind ceva harte. Nu știu, dar dacă atari vor fi fabricate doară prin unii dintre D-voastră, pentru a le provoca în contra ne. (Contraziceri în stânga și strigări: »Ele se propun în România!«)

Babeș: Dacă amintiți de cele din România, a-celea pe noi nu ne pot privi: acolo influența noastră nu ajunge. Eu, onor. Casă, nici n'am intențiunea, nici obiceiul a vătăma pe cine va; rog însă să mi-se creadă, că este pentru noi cea mai dură ofensă, când asupra noastră se ridică asemenea insinuațiuni. Nu cu astfel de mod se dovedește în contra noastră învinuirea de răi patrioți; nu prin provocări la proclamațiuni sau la harte, sau alte de aceste lucruri neatârătoare de noi, veți convinge pe cineva despre cele ce ne insinuați, ci — făcă-și tribunalele datoriei, cerceteze și judece după lege, pe date pozitive, iar nu vorbe goale; și apoi numai pe baza sentințelor judecătorești rădăce-se imputări în contra celor ce le merită. Până nu se va urma astfel, imputări sunt nedemne, specialmente cele ce ni-se fac pe argumente din România, cari nu ne pot privi.

Acest dialog oficial, ținut în parlamentul ungar, în fața guvernului care aprobă, este de ajuns, d-lor, spre a vă arăta starea miserabilă și barbară care este făcută fraților noștri de sânge de peste Carpați. Tot ce a promis Titanul maghiarilor, Kossuth, prin constituțiunea ungară, prin proclamațiunile sale dela 1848 până la 1861, prin convențiunile sale încheiate cu Cuza-Vodă, a devenit minciună. Tot așa este și cu legea naționalităților. Limba românească este izgonită din parlament, din comitat, din comună, chiar din școale, și românul chiar numele fără voe i se maghirizează. Nici o școală românească nu se ridică sau se întreține din fondurile Statului, când românii contribuie toți și de o potrivă ca toate celelalte naționalități la fondarea și întreținerea tuturor așezămintelor de instrucțiune ale maghiarilor, dela școalele de sat, până la universități. Notarii dela sate trebuie să știe ungurește; și sunt pedepsiți prin destituiri oricare întrebunțază limba românească, chiar în desemnarea numelor de botez și de familie. Pe toată întinderea Ungariei și a Transilvaniei, chiar în localitățile locuite exclusiv de români, nu este permis nici chiar spre indicarea drumurilor, o inscripțiune, un aviz în limba românească. Vai de conductorul poștal, vai de conductorul căii ferate care ar cuteza să se adreseze cuiva în limba românească. În administrațiune, în justiție, nu petițiunile dar chiar interogatoriul, și încă mai puțin pledoariile nu sunt permise decât în limba maghiară.

Maghiarismul a străbătut până și în afacerile confesionale. În multe locuri deja este impus, ca matriculele de naștere, de botez, de cununie să se facă în limba maghiară. Și ca mijloc mai energetic de maghiarizare, s'a înființat pe toată întinderea Transilvaniei și a Banatului așa numite societăți de cultură ungurească, a căror menire este ca cu orice preț, cu orice mijloc, fie chiar barbar sau coruptor, să facă pe români să-și lepede naționalitatea și să devină maghiari. Subscripțiunile pentru aceste societăți s'au făcut în toată țara; comunele și comitatele au contribuit, și s'a întâmplat în unele comitate că consiliile județane am impus până și românilor o dare de una la sută pentru aceste societăți. Mai vine apoi și maxima de Stat a Ungariei, și care practică pe scări mari a și realizat partea dintâi a maximei: fă pe român dintâi sărac, apoi maghiar!

Tot tineretul român, deja de pe băncile școalelor și mai ales ale universităților, este persecutat. Nici o carieră nu le este deschisă, afară de cea a armelor. În întregul Stat maghiar nu este în funcțiunea Statului un singur român care a absolvat tehnica ori medicina. Sub regimul absolutist, la curțile judecătorești superioare se numărau mai mulți români, doctori în drept, absolvenți, etc. Mai toți aceștia, unul după altul s'au destituit, sau fără voia lor s'au pus în pensiu. În partea judecătorească mai că nu nu-se mai mesc români; și dacă în mod excepțional se numește câte un român la vre-un tribunal, aceasta se face trimițându-l prin pusele Ungariei: alcea

nenorocitul, ofensat zilnic în naționalitatea sa de șoviniștii maghiari, este silit curând de a demisiona. Mai înainte de toate, goana de moarte este declarată inteligenței române. (Va urma).

Noua fază a crizei croate.

Ce are de gând guvernul. — Croații în comisia de imunitate. — Scrisoarea deschisă a lui Zagoratz. — Răspunsul lui Justh.

Ce are de gând guvernul?

Guvernul unguresc făurește planuri pe cari le ascunde.

De sigur el pregătește o surpriză prin care să înfrângă rezistența croaților. Căci situația lui a ajuns precară. Tot mai mult scade nădejdea lui de a trece proiectul articolului unic prin cameră. Croații vor continua obstrucționismul și după convocarea dietei croate.

Se afirmă că guvernul va încerca o ultimă volnicie: vice-președinții camerei vor retrage sub orice pretext — și când cauți găsești oricând pretexte! — cuvântul deputaților cari vor vorbi de proiect. În schimb croații vor răspunde cu *obstrucția tehnică* de cea mai rea speță, cu votări nominale la infinit!

Croații în comisia de imunitate.

În ședința de alaltăieri guvernul a încercat încă un mijloc: președintele camerei a trimis doi deputați, pe Șurmin și Supilo la comisia de imunitate sub pretextul »renitenței în contra președintelui«. Comisia la rândul ei ar fi să hotărască excluderea celor doi »recalcitranti« pe un timp oarecare dela ședințele camerei. În felul acesta guvernul vrea să scape rând pe rând de toți deputații croați și-și va vota pe urmă proiectul.

Dar croații au înțeles și stratagema asta: ei au hotărât că cei trimiși la comisie să declare că sunt dispuși să dea orice reparație și să ceară scuze camerei, iar ceilalți vor fi cât se poate de blânzi și domoli, pentru a nu da președinților nici un pretext de volnicii.

Scrisoarea deschisă a lui Zagoratz.

În ședința de Sâmbătă, vice-președintele Návay a retras cuvântul deputatului croat Zagoratz, deși nimic nu-l îndreptăța să facă lucrul acesta.

Pentru aceasta Zagoratz adresează în »Pester Lloyd« lui Návay o scrisoare deschisă. Ii dovedește în mod absolut clar, citind notele stenografilor, că el a vorbit la obiect până și în ultima sa propoziție, dar că Návay i-ar fi retras cuvântul. Zagoratz spune că sau Návay l-a înțeles greșit, și atunci vina e a interpretului, sau l-a înțeles bine și atunci »ați lucrat în mod ilegal și samavolnic« scrie el către Návay.

În pauză, scrie Zagoratz, l-am întrebat pe Návay, pentru cauza procedurii sale. Am primit răspunsul »Du-te la Viena!« *Află, te rog, că am fost la Viena și am vorbit cu conaționalii noștri și voi face aceasta și în viitor.* Aceasta cu atât mai mult, că *această lucră l-au făcut și miniștrii unguri actuali.*

Energica scrisoare a lui Zagoratz a produs impresie extraordinară mai ales pentru ultimul ei pasagiu și va sili de sigur pe miniștrii unguri să-i răspundă.

Răspunsul lui Justh.

Președintele Justh a răspuns deputaților croați cari i s'au adresat lui pentru volnicile lui Návay prin telegrama următoare: »Imposibil să mă întorc înainte de Marți«. Iar Marți, criza prezidențială va izbucni din nou?

Din România.

Decorări. Din incidentul vizitei de astă-iarnă a delegației consiliului comunal al Capitalei la Viena, M. Sa Regele a binevoit a conferi Prințului Alois Liechtenstein, mareșalul Austriei de jos, marele cordon al Coroanei României, precum și ajutorilor de primari crucea de comandor al Coroanei României.

Di Al. Lahovari, ministru plenipotențiar al țării la Viena, a remis Prințului Liechtenstein marele cordon iar dlui dr. Lueger, primarul Vienei, crucea de comandor pentru ajutorii de primar.

Cuponul datoriei publice pe Ianuarie și Aprilie 1908 este deja acoperit.

Ministru de finanțe a depus la bănci pentru achitarea acestor cupoane aproape treisprezece milioane de mărci și vr'o opt milioane de lei.

Prin depunerea acestor sume la bănci cu mult înainte de termenul plăților, se aduce statului un venit însemnat din dobânda banilor astfel plasați.

Sistemul acesta, inaugurat altă-dată de dl ministru al finanțelor Emil Costinescu și continuat și acum aduce tezaurului public un frumos venit de care nici nu se pomenea mai înainte.

Inmormântarea văduvei lui Mihail Kogălniceanu. Vineri s'a făcut în Iași inmormântarea Ecaterinei Kogălniceanu, văduva mult regretatului mare bărbat de stat al țării.

Serviciul religios s'a săvârșit de către arhiepiscopul Georgescu înconjurat de mai mulți preoți.

După un car încărcat cu coroane, urma carul funebru tras de șase cai. Printre coroane se observau una din partea primăriei, alta a clubului liberal etc.

Din partea membrilor mai apropiați al familiei urmau d-nii Constantin și Vasile Kogălniceanu, Lucia Bogdan etc.

Di N. Gane a rostit o emoționată cuvântare arătând meritele marelui Mihail Kogălniceanu și spunând că e de regretată moartea nobilei femei Catinca Kogălniceanu, care timp de jumătate de veac a ajutat pe soțul ei.

Pe tot parcursul dela locuința defunctei până la cimitir, felinarele erau cernite și aprinse.

Au sosit telegrame de condolențe din partea dlor D. Sturdza și Ionel Brătianu.

Regele a trimis prin mareșalul Mavrocordat următoarea telegramă:

»Majestatea Sa Regele mă însărcinează a vă face cunoscută viua parte ce ia la cruda pierdere ce îndurați«.

Din străinătate.

Scandalurile din armata germană. În cursul lungului său discurs, pronunțat cu ocazia deschiderii Reichstagului, Bebel — liderul și șeful socialiștilor germani — a înfierat astfel triste moravuri, cari domnesc în armata glorioasă a Kaiserului:

»Mi-am făcut datoriu să denunț, a spus dânsul, încă la 1898, aceste urite și detestabile deprinderi. Spuneam atunci, că dacă trista stare de lucruri care domnește în armata noastră, ar fi dată la iveală, divulgarea ei ar provoca un scandal cu mult mai mare, decât acela ce l-a produs, la vremea ei, Panamaua ori afacerea Dreyfus. Tot atunci șeful poliției criminale din Berlin, contele Puckler, mi-a declarat că localurile în cari se întruneau acești oameni imorali și decăzuți, erau vizitate de număroși străini de distincțiune și că din această cauză, nu putea lua nici o măsură pentru curmarea scandalului.

»Astăzi răul a luat și mai mari proporții. Prostituații masculini nu mai au nici o frică de poliție, care a ajuns să se teamă de atotputernicia lor. Prostituația se complică cu șantajul. Re-

gistrelor polițienești cuprind numele tuturor persoanelor din cele mai înalte clase sociale, cari se dedau la actele prevăzute și pedepsite de articolul 175 din condica penală și alături de aceste glorioase nume, se pot ceti acele ale oamenilor publici, înalți funcționari și persoane de cea mai bună condiție, cari îi șantează, fără nici un scrupul.

»In mai puțin de un an, peste 20 de ofițeri și un mare număr de subofițeri au fost condamnați pentru asemenea acte. In același timp, foarte mulți ofițeri — nobili de origine — s'au sinucis spre a scăpa de persecuțiunile complicilor lor, cari îi șantau.

»Și rușinea nu se mărginește aici. Toți efebii, pe cari îi întâlnim preumblându-se pe »Unter den Linden«, își dau titluri de nobili și chiar de prinți, spre a provoca poftele scârboase ale depravaților...

»Amorul grec și pasiunile lesbiene înfloresc în pudica Germanie și nimenea nu se gândește să ia măsuri pentru stăpînire corupțiunii. Ba dimpotrivă, cancelarul a avut totdeauna două greutăți și două măsuri, — una pentru Lynar și Hohenau și alta pentru poporul, pe care acești imorali îl numesc canale«.

NOUTĂȚI.

ARAD, 9 Decembrie n. 1907.

— **Părintele Hlinka iarăș prigonit.** Din Seghedin aflăm următoarele: Părintele Hlinka nu are nici aici liniște și nici aici »la siguranță« nu este sigur de prigoniri. Deși condamnații slovaci de obicei își fac pedeapsa la Weitzen (Vaț) care-i mai aproape de teritoriul slovacesc, părintele Hlinka a fost adus într'adins la Seghedin pentru a-l izola de tovarășii săi de luptă și suferințe dela Vaț, mai ales de conlocuirea cu părintele-deputat Ferdinand Juriga, care încă va locui doi ani de zile în penitenciarul din Weitzen. Din cauza depărtării Hlinka este lipsit până și de mângăierea vizitelor conaționalilor săi. In schimb tribunalul din Rosenberg care a rostit și osândirea lui a deschis împotriva lui o nouă cercetare pentru niște ilustrate, pe cari el este fotografiat între doi jandarmi, iar pe ilustrată este scris slovacște: »Pentru limba slovacă« Ilustrata a fost confiscată. Din însărcinarea procurorului din Rosenberg, judecătorul de instrucție din Seghedin Magay Lajos a interogat ieri pe Hlinka pentru a-l scoate complice al acestui nou delict de »agitație«. Cu toate aceste persecuții părintele Hlinka nu descurajază și rabdă toate cu o seninătate de adevărat apostol.

— **Ploaie.** De Sâmbătă plouă într'una, cu mici întreruperi, pe întreg teritoriul comitatului nostru. Sâmbătă a tunat și fulgerat chiar. Ploaia este bună pentru țara întregă. Abia acum pământul se umezește d'abinele.

— **Succesele dlui Corfescu în Viena.** Cunoscutul baritonist dl Nicu Corfescu a dat dăunăzi un concert în Viena. Iată ce scrie marele ziar din Viena »Die Zeit«:

»In prezența unui public extraordinar numărös și foarte distins în care colonia românească din Viena și deputații români erau reprezentați în număr complet, a avut ieri loc în sala cea mare a casei învățătorilor concertul cunoscutului cântăreț român N. Corfescu. Baritonul artistului a stărnit atențiunea cea mai generală și a răpit auditorul storcându-i aplauze des repetate.

Doamna Maria Corfescu a avut plilejul să-și valorifice în mod foarte avantajos glasul ei so-pran simpatie prin mai multe arii din »Tosca«.

In mai multe cântece naționale românești cântăreața s'a distins în mod briliant (brilliant). D-na S. Bertuch la pian a desăvârșit marele succes al concertului.

Felicităm pe dl și dna Corfescu pentru aceste elogii cari venite dela un ziar serios și autorizat ca »Zeit« sunt de-a dreptul o consfințire definitivă a talentului lor.

— **Logodnă.** Dșoara Letiția Vicaș și dl dr. Alexandru Aciu, fidațați.

— **Regele Oscar în agonie.** Stockholm. Buletinul asupra boalei regelui publicat azi dimineață spune că puterile suveranului bolnav au scăzut mai ales în ultimele 24 ore.

In cursul nopții regele nu a avut cunoștință deplină, activitatea inimii a scăzut, pulsul este neregulat, 89 pulsațiuni pe minut iar respirația se face cu greu.

— **Al doilea proces al »Reșterei«.** »Suntem — scrie ziarul din Caransebeș, — în pragul unui al doilea proces al foii noastre. Procurorul suprem din Timișoara, a »fiat« obiect politic în articolul intitulat »România în dolii« scris în nr. 36 a. c. din incidentul morții drului Gaiu B. P. Hașdeu și Iosif Vulcan. Dacă și în acel articol este politică, atunci ne stă mîntea în loc, și zău, de mai știm cum trebuie scris, ca să nu faci politică!«

— **Scandal unguresc în America.** In orașul New-Brunswick (Statele-Unite) ungerii reformați au doi preoți cari sunt în veșnică ceartă. Deunăzi nevasta părintelui Nánassy a atacat pe părintele Hámorszky și l-a bătut pe stradă cu briușcă pentru că a înzultat prin ziare pe bărbatu-său. A doua zi toată presa americană a exploatat acest delicios scandal trăgând cuvenitele concluzii despre un popor care și în străinătate se ippoartă astfel.

— **Necrolog.** Subscriși cu inimă dureroasă aducem la cunoștință, că iubitul nostru *Melentie Cosma*, amplot de tribunal reg. i. p. după lungi și grele suferințe a reposat în 5 Decembrie 1907 la 6 1/2 ore seara în etate de 35 ani și în a' 9-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale scumpului defunct s'a așezat spre odihnă veșnică Sâmbătă în 7 l. c., la 2 și jum. ore p. m. după ritul gr.-or. din casa mortuară din Timișoara-Fabric (strada Rudolf nr. 3). Amintirea lui va fi veșnică între noi! Văd. Elena Cosma n. Pocan, soție. Aurel, fiu. Damaschin Cosma, tată. Teodor Pocan, socru. Văd. Ecaterina Petrovici n. Panajoth, mătușă. Dr. Aurel Cosma, frate. Lucia Cosma cumnată.

Celor îndurerăți trimitem sincere condoleanțe.

— **Un nou dirigeabil perfecționat.** Un inginer belgian Clement St. Mark, a inventat un nou balon dirigeabil, cu care va face în curând experiențe.

Detaliile noului dirigeabil se țin încă în secret. Se povestește însă că originalitatea noii descoperiri va produce o revoluție în istoria dirigeabililor.

— **Săpun de viorea de Parma.** Sub această numire de câțiva ani e în circulație un nou săpun folositor. Cine nu iubește mirosul de viorele? Și dacă știm, că acest săpun plăcut face fața fină, dacă știm, că în astfel de calitate și pe lângă așa preț în străinătate nu putem căpăta atare săpun, atunci putem aștepta, ca publicul mare se nu întrebuințeze acest săpun, numai ca să-i tindă mâna de ajutor pregătitorului, ci în interesul său propriu. O bucată 80 fil., 3 bucăți 2 coroane 20 fil. Pregătește Szabó Béla fabricant de săpun de toaletă, Miskolcz. Se poate căpăta în Arad în drugheria lui Vojtek și Weisz, Lugoj în farmacia lui Fischer János, Timișoara în prăvălia lui Wisemayr Ferencz.

Lupta pe sfârșite.

— *Sedința dela 9 Decembrie a dietei.* —

— Prin telefon. —

Prezidează Návay, care — minune mare — a lăsat pe doi croați să vorbească fără a le retrage cuvântul, iar pentru o expresie ne-parlamentară de ieri îndrumă la ordine pe Éber Antal.

Au vorbit croații Ilici și Muacevici, cari combat proiectul de lege al tranșției.

Prezidiază apoi Rakovsky. Dr. Földes, raportorul articolului unic, răspunde vorbitorilor de până acum și termină recomandând spre primire proiectul de tranșție.

Vorbește Polónyi, care se răfuește cu Sztérényi, a cărui politică economică, impusă lui Kossuth, o condamnă rău.

Sztérényi îi răspunde îndată. Timp de o oră vorbește M. Polyt, care și susține, aplaudat de naționaliști, proiectul de rezoluție.

Ordinea de zi se exhaustiază prin vorbirele a 6 croați, căror — altă minune — Rakovsky nu le-a retras nici unuia cuvântul.

Ultime informațiuni.

Stockholm, 9 Dec. Regele a încetat din viață. In locul său a fost proclamat moștenitorul de tron sub numele de Gustav V.

Economie.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

Budapesta, 9 Dec. 1907.

INCHEEREA la 1 ORĂ:

Grâu pe Apr. 1908 (100 kg.)	26.40—26.42
Secară pe Apr.	24.86—24.88
Ovăs pe Apr.	17.26—17.28
Cucuruz pe Mai 1908	15.20—15.22

Prețul cerealelor după 100 kg. a fost următorul:

Grâu		
De Tisa — — — —	24 K. 60—26 K. 20 fil.	
Din comitatul Albei — — — —	24 » 90—25 » 70 »	
De Pesta — — — —	24 » 75—25 » 90 »	
Bănățenesc — — — —	24 » 80—25 » 60 »	
De Bacica — — — —	24 » 95—25 » 75 »	
Săcară — — — —	23 » 75—24 » 05 »	
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 » 90—16 » 10 »	
» de cvalitatea II — — — —	15 » 70—15 » 90 »	
Ovăs » » I — — — —	16 » 85—17 » 15 »	
» » » II — — — —	» » — — — — » »	
Cucuruz vechiu	» » — — — — » »	
» nou	14 » 80—15 » — »	

ANEMIA

o vindecă foarte repede Emulsiunea SCOTT și ndepărtează și slăbiciunea, indispoziția și depri-marea provenite din această boală. Buna reputație ce și-a câștigat-o Emulsiunea SCOTT mai ales în cazuri de

ANEMIE

se bazează pe aceea, că la prepararea acestui medicament se folosesc cele mai fine materii ce se pot procura cu bani, și cari s'au putut descoperi după experiențe de ani îndelungați și mai ales că prin prepararea lui SCOTT aceste materii sunt gustoase și ușor de digerat. Rezultatul acestora e acest preparat a cărui putere nutritivă e ne-intrecută.

Prețul unei sticle originale 2 cor. 50 fil.

Se află în toate farmaciile.

La cumpărarea Emulsiunii vă rog să observați marca care reprezintă un pescar.

Poșta Redacției.

Z. B. în București. Scrisoarea — fiind Duminecă — s'a primit târziu și astfel n'a putut merge la gară nici unul din redacție.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.
Editor-proprietar George Nichiu.

Farmacia la „Regina Elisabeta“
laborator medical și cosmetic
Szeged, Csongrádi sugár-ut.

Recomandă preparatele celebre cu efect experimental și sigur, fabricate în laboratorul cosmetic și cunoscute sub numele „Elisabeta“.

Cremă de față „Elisabeta“ — de zi și de seară — redă feței fragezimea tinereții, împiedecă formarea creștelor, face să dispară imediat piștrurile, petele de ficat și tot felul de necurătenii ale pielii. Prețul 1 și 2 cor.

Lapte de crin „Elisabeta“, contra tuturor boalelor de piele și a defectelor frumseții, efect sigur. Prețul 1 cor. 20 fil.

Spirit de păr „Elisabeta“ după o folosire de câteva zile împiedecă formarea mătreaței, întărește rădăcinile bolnave ale părului. Prețul 1 cor. 60 fil.

„Buzodol“ contra asudării picioarelor și a mânilor — după o singură folosire, efect sigur și în cazurile cele mai grave. Prețul 1 cor.

Singurul deposit la fabricantul. Comandele din provincie se îndeplinesc punctual. La o comandă de 10 cor. nu se scoate oțeste împachetarea și porto.

Lemle József, farmacist.

P. O. D.

Am onoare a Vă aduce la cunoștință, că cancelaria mea advocațională din Salonta-Mare am transpuso în Oradea-Mare în casa mea proprie pe strada Tisza Kálmán-tér 15.

Oradea-Mare, 3 Dec. 1907.

Dr. GEORGE ROCSIN,
advocat.

CONCURS.

Direcțiunea institutului de credit și economii »Arieșiana« din Turda (com. Turda-Arieș) publică concurs pentru ocuparea postului de cassariu pe lângă un salariu anual de 1680 cor.

Sunt preferiți cei cu cvalificațiune de școale comerciale și afară de limba maternă mai posed și cea maghiară și germană în scris și vorbit.

Cassarul va fi angajat deocamdată numai provizor pe 1 an, începând cu 1 Ianuarie 1908, după care timp direcțiunea va decide asupra definisărei lui.

La caz, că va fi denumit de funcționar deținiv i-se asigură dreptul de penziune în senzul statutelor și are dreptul și la tantiemă statutară.

Tot odată i-se pune în vedere de va fi ales ulterior de contabil.

Cel ales are să depună o cauțiune egală cu salariul.

Reflectanții sunt rugați a-și înainta suplimentele instruite cu documentele necesare cel mult până la 25 Decembrie a. c. st. n.

Direcțiunea.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ

1906.		ACTIV		1907.	
18 Nov.				10 Nov.	17 Nov.
120839472	{ 84774472	Reserva metalică Aur	99215754	140897210	138785754
608053	{ 36065000	" Trate Aur	39770000	437092	514581
89742602		Argint și diverse monete		96031575	97465568
31964840	{ *) Impr. contra ef. publice	Portofoliu Român și Străin	14905300	34590018	33349053
11999979		" " " " în cont curent	18443753	11999861	11999861
14721335		Fonduri publice		15717546	15717546
2899824		Efectele fondului de rezervă		3248621	3248621
5814092		" " " amortisarea imob. și material		5924808	5925849
607107		Imobili		640305	640700
786192		Mobilier și Mașini de Imprimerie		685202	782966
103789300		Cheltueli de Administrațiune		105133779	104957979
—		Deposite libere		—	—
10207720		" " & provizoria		16781876	8025637
20071694		Compturi curinți		27567453	29896165
414052210		Compturi de valori		459655346	451310280
12000000					
21621136		PASIV			
3275468		Capital	12000000	12000000	12000000
270178540		Fond de rezervă	23329895	23329895	23329895
1646498		Fondul amortisării imobilelor și material	3534606	3534606	3534606
1541268		Bilete de Bancă în circulațiune	311806640	303524980	303524980
103780300		Profituri și perderi	2077070	2077070	2077070
—		Dobânzi și beneficii diverse	1773356	1885750	1885750
—		Deposite de retras	105133779	104957979	104957979
414052210		" " & provizoria	—	—	—
		Compturi curinți	—	—	—
			459655346	451310280	451310280

Scomptul 8% . *) Dobânda 8 1/2%

Urmașul lui Bumbera Imre

BUMBERA ISTVÁN

croitor prețesc și civil. • Furnis. prețesc din loc

Oradea-mare. (Nagyvárad)

Am onoare a aduce la cunoștința onor. preoți că mi-am sosit pentru sezonul de toamnă și iarnă postavurile negre, cari își păstrează culoarea și le țin în magazinul meu bine asortat, pentru comanda din provincie ajunge o reverendă de model, sau o haină, la dorință mă duc ori unde cu plăcere pe cheltuiala-mi proprie.

Tot asemenea țin în magazin postavurile cele mai noi și moderne din patrie, franceze și engleze pentru tot felul de pardesii și platoane de iarnă.

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curățitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

◆◆◆ KASSA. ◆◆◆

Se curăță sau se vâpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se vâpsec într'o culoare închisă trainică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

În casuri de doliu, se vâpsec imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual pe postă și în provincie.

Odăjdii bisericesti, broderiile se curăță frumos și multă îngrijire.

Prețul curent al cărnei.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că de la 1 Noemvrie, în măcelăria mea am redus prețul cărnii așa d. e.

Carne de vită îngrășată:

1 klg. de carne de vită grasă partea dinainte 52 cr., klg. de carne de vită îngrășată partea dinătră pentru supă 64 cr. 1 klg. carne de tocană 56—60 cr. 1 klg. de carne pentru friptură, antricoaste, pulpa de sus, pește albă 72 cr.

Vițel bătrân:

1 klg. din partea dinainte 48—52 cr., 1 klg. dinapoi 64—68 cr.

Vițel tânăr:

1 klg. dinainte 72 cr., 1 klg. dinapoi 88 cr.

Carne de porc:

1 klg. 72 76 cr., 1 klg. din cotlete 84 cr., 1 klg. de unsoare curată 70 cr., 1 klg. de slănină 70—76 cr.

Solicitând binevoitorul concurs al on. public rămân

ou
stimă: **Farkas György,**

măcelar.

Forray-utca casa Kristyóry.

Lângă berăria Deutsch.

DISTINS CU PRIMA DIPLOMĂ.

Szikszay József

fabricant de instrumente muzicale

Nagyvárad, Nagy Sándor u. 1. (Fő-utca sarok.)

Recomandă

VIOLINELE

fabricație proprie,

precum și alte instrumente, așa

instrumente de suflare din lemn și alamă,

harmonice, flașnetă, fluere, ocarine, citere, cimbale.

Tot așa primește repararea a tot felul de instrumente cu prețuri ieftine și lucrare artistică.

Repararea de orgă mare și harmonium.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartel imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

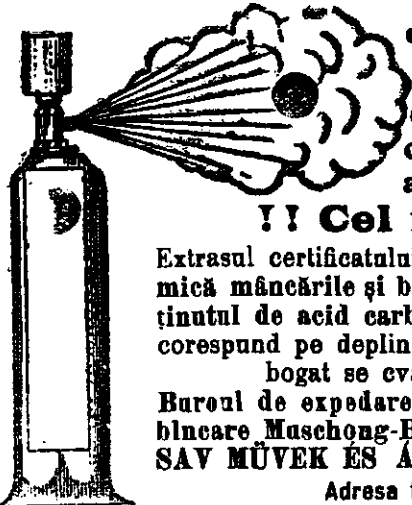
chimicește curat și natural, în lichid din isvorele de acid carbonic din bala celebră Buziás, pentru prepararea apelor gazeoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

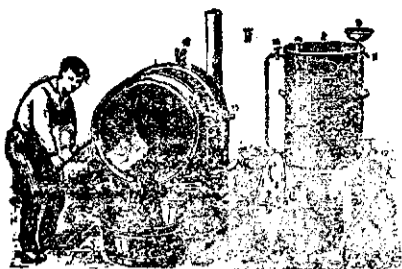
!! Cel mai spornic acid carbonic !!

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și beuturile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se evaluează de cel mai bun. Cu informații servește prompt:

Burul de expedare de produse acid-carbonice și ape minerale al stațiunii balneară Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZENSAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKÜLDÉSI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban 18.

Aduc la cunoștința on. cultivatori de vin, de fructe și a fabricanților de rachiu, că în prăvălia mea se află cele mai noi căldări de fert rachiu, cu prețurile cele mai moderate. Atrag atenția on. public asupra aparatului de răcit în formă de sul sistemul cel mai nou cu țeava dreaptă și încovoiată.

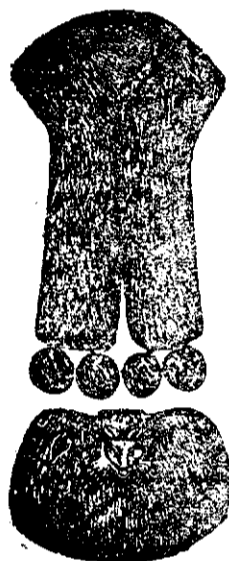
Montarea fabricelor mai mari de rachiu pentru ferberea și rafinarea lui, o execut din materialul cel mai fin și punctual.

Cu stimă:

ENGELTHALLER BÉLA,

fabricant de arămuri.

SZEGED, Lechner tér 10. (Casa propr.)

Weiszfeiler Sándor, blănar
de lux.
Brassó, str. Kapu nr. 64.

Prăvălie exclusivă de blănuri preparate proprii
în mic și mare.

Ține în magazin: Boauri (manșoane, manșete, bunzi, saci de picioare, paltoane scurte, căuist de pele și de stofă asortiment bogat.

— Se primesc comande, transformări, și reparaturi. —
Comandele din provincie se săvârșesc repede și prompt.
Bunzi de călătorit sau de picioare,
ile dau împrumut; blăniile cumpărate la mine
— — — se curăță gratuit. — — —

FONDAT IN ANUL 1890.

Prima și cea mai mare fondare industrială de calapoade (căptă)
pe Alföld a lui

Pless Sándor

fabrică de calapoade

Szeged, Brussel-körut nr. 30.

premiat în 1901 la Măcăn
cu marele premiu și diploma,
Zenta în 1903 cu diploma
de onoare și medalie
de aur, la Pancsova în 1905
cu diploma și medalie de
aur.

Face și ține în magazie tot
felul de calapoade moderne,

din cel mai uscat lemn.

COMANDE din provincie se efectuează repede și prompt pe lângă cele mai moderate prețuri. — — — LISTA cu prețuri, se trimite gratis și franco

In atențiunea proprietarilor de
mașini agricole și mori!!

Mă angajez să fac tot felul de lucruri de măsur
pentru mașini agricole și aranjări de mori, cu
prețurile cele mai moderate.

Pentru lucruri în provincie mă duc ori unde
— — — în persoană. — — —

— — — Solicitând binevoitoarea încredere. — — —

Sunt cu deosebită stimă:

KAMISITY SCH. JÁNOS,

măiestru de mașini agricole și mori.

— — — UJVIDÉK, Temerin utca 36. — — —

Ransburg M.

și Fiul

neșuțatori de struguri
și cultivatori de vin,

Arad, str. Zrinyi nr. 4a.

Iși recomandă

vinurile cele mai bune

Vin alb

de Măderat și Mocrea.

Vin roșu de Miniș

și alte

Vinuri de dessert.

în butoaie și sticle.

În sezonul fructelor, asemenea ca doftorie
pentru anemici recomandăm

**vinul nostru vechi roșu
de Miniș**

care având conținut de »csersav« sunt de un
efect admirabil.

Cu espediare locală de casă recomandăm
minunatele noastre

vinuri de masă

în sticle de câte 1 litră, fără sticlă 70 fil.

Telefon 323.

Catalog de prețuri trimitem la dorință.